

«Sentido de un empeño»

BARCINO MONOGRAPHICA ORIENTALIA

Volum 16
2021

Institut del Pròxim Orient Antic (IPOA)
Facultat de Filologia
Universitat de Barcelona

«Sentido de un empeño»

Homenatge a Gregorio del Olmo Lete

Lluís Feliu, Adelina Millet, Jordi Vidal (eds.)

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Edicions

Universitat de Barcelona. Dades catalogàrfiques

«Sentido de un empeño»: homenatge a Gregorio del Olmo Lete. -
(Barcino monographica orientalia ; 16)

Inclou referències bibliogràfiques
ISBN 978-84-9168-362-9

I. Feliu Mateu, Lluís, editor literari II. Millet Albà, Adelina, editor
literari III. Vidal Palomino, Jordi, editor literari IV. Institut
del Pròxim Orient Antic V. Col·lecció: Barcino monographica
orientalia ; 16

1. Olmo Lete, G. del 2. Orientalística 3. Filologia semítica
4. Civilització oriental 5. Història antiga 6. Orient Mitjà
7. Bibliografies 8. Homenatges

© Edicions de la Universitat de Barcelona

Adolf Florensa, s/n
08028 Barcelona
Tel.: 934 035 430
www.edicions.ub.edu
comercial.edicions@ub.edu

EDICIÓ

Institut del Pròxim Orient Antic (IPOA),
Facultat de Filologia, Universitat de Barcelona

DIRECTORS

Adelina Millet Albà i Ignasi-Xavier Adiego
(IPOA, Universitat de Barcelona)

IMATGE DE LA COBERTA

Capsa d'ivori per a cosmètica. Minet el-Beida, s. XIII aC. Museu del
Louvre.

ISBN	978-84-9168-362-9
Dipòsit legal	B-6.137-2021
Impressió i relligat	Gráficas Rey

És rigorosament prohibida la reproducció total o parcial d'aquesta
obra. Cap part d'aquesta publicació, inclòs el disseny de la coberta, no
pot ser reproduïda, emmagatzemada, transmesa o utilitzada per cap
mitjà o sistema, sense l'autorització prèvia per escrit de l'editor.

Taula

<i>Prefaci</i>	11
Ignasi-Xavier Adiego, <i>Observacions sobre la nova inscripció lívia jeroglífica del gran rei Hartapu (TÜRKMEN-KARAHÖYÜK 1)</i>	13
Agustí Alemany, <i>Notes històrico-filològiques a *Ro š i Gog</i>	23
Pedro Azara & Joan Borrell, <i>Mucho antes que Va Pensiero: los libretos de ópera barrocos de Pietro Metastasio y el imaginario europeo del Próximo Oriente Antiguo</i>	37
Juan Antonio Belmonte Marín, <i>El “horizonte geográfico” del Reino de Tigunānum (ca. 1620 a.C.)</i>	83
Mònica Bouso, <i>Mercaderes y tumbas en Ugarit</i>	117
Josep Cervelló Autuori, <i>De cómo la gramática vehicula la doctrina. Una traducción comentada en español del Gran himno a Aton</i>	151
Lluís Feliu, <i>A New Edition of Oriens Antiquus 11 269 nr. 9</i>	173
Agnès Garcia-Ventura, <i>Sexo en la ciudad. Perspectivas de género y análisis de la prostitución en los estudios cuneiformes</i>	183
Annabel González Flores, <i>Rabbenu Nissim, el personatge i la seva obra. Dictamen número 52: edició, traducció i estudi</i>	209
Sara González Moratinos, <i>Primera aproximación a la lactancia y su relación con el espaciado de los nacimientos en Mesopotamia</i>	225
Rodrigo Hernáiz, <i>Morphological variation in the Old Babylonian stative paradigm</i>	235
Fumi Karahashi, <i>Myths and Iconography of the Goddess Inana/Ishtar: Intertextual Allusion</i>	249
Jaume Llop-Raduà, <i>Ušur-namkūr-šarri, a career in the service of the Assyrian royal administration</i>	263
Ignacio Márquez Rowe, <i>Notes on the Babylonian Incantation Texts from Ugarit</i>	285
Elena Martínez Rodríguez, <i>Lycian hba-. Towards the interpretation of TL 44a.49</i>	295
Maite Mascort & Josep Padró, <i>Fragmentos con decoración de estilo faraónico procedentes de un edificio cristiano de Oxirrinco</i>	309

TAULA

Adelina Millet Albà, <i>Hereus i primogènits al Pròxim Orient Antic i a la Bíblia, i algunes matances discriminades</i>	345
Manuel Molina, Amir Zamani & Sina Abaslou, <i>Two cuneiform tablets in the Four Seasons Museum of Arak, Iran</i>	369
Juan-Luis Montero Fenollós, <i>Ex Oriente Lux. Dos lámparas de la Edad del Hierro en Tell el-Far'a (Palestina)</i>	375
Juan Oliva, <i>On the Identification of Tell Rifa'at (Syria): a Clue to Ancient Armatte?</i>	387
Èric Pirart, <i>De la métamorphose avestique à l'étymon du pāzand rāspī</i>	399
Albert Planelles, <i>Hurrian natakušri</i>	411
Francisco del Río Sánchez, <i>“Cristianos sinagogales” en la Siria de los últimos omeyas. El testimonio de la Carta de Sergio de Gūsī</i>	417
Joaquín Sanmartín, <i>Elogio del “dualis”</i>	427
Susana Soler, <i>Los orígenes del sincretismo Seth-Baal. Seth y la tormenta según los clasificadores de los Textos de los Sarcófagos del Reino Medio</i>	461
Marcos Such-Gutiérrez, <i>Some terms for sun-dried meat in the 3rd millennium BC</i>	477
Eulàlia Vernet i Pons, <i>Semitic and Old French Loanwords in the Latin Talmud (Paris, 1244-45)</i>	499
Mariona Vernet, <i>The theonyms 'Leto, Artemis and Hšatrapati' in the Letoon Trilingual: a parallelism with a passage from the Xanthos Stele</i>	527
Jordi Vidal, <i>El llegat orientalistic de Josep Brunet i Bellet a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona</i>	541
Wilfred G. E. Watson, <i>The Ugaritic Lexicon Revisited</i>	563
Cornelia Wunsch, <i>Summoning People. ašbu Lists from the Egibi Archive</i>	591
<i>Bibliografia de Gregorio del Olmo Lete (2000-2020)</i> (Jordi Vidal).....	623

Gregorio del Olmo Lete al despatx de casa seva, a Barcelona, 13-01-2021.
Foto: Isabel Roura Romagosa

Prefaci

Sentido de un empeño. Amb aquest eloqüent títol, Gregorio del Olmo Lete iniciava l'article programàtic que inaugurava, l'any 1983, el camí de la revista *Aula Orientalis*, punta de llança d'un projecte vital i acadèmic audaç, fructífer i ple d'encerts. Intentar tirar endavant els anomenats *Estudis Orientals* en un país amb molt poca tradició en aquest camp del saber i amb una estructura universitària i acadèmica refractària a qualsevol canvi, semblava una tasca a l'abast d'un boig, d'un inconscient o d'un gegant. No sabem si en Gregorio era boig o inconscient en aquell moment; en tot cas, els anys, els fets i els resultats han transformat la seva obra en la d'un gegant, no només dins el nostre modest sistema universitari, sinó també, i sobretot, fora de les nostres fronteres.

Per tot això, Gregorio del Olmo ja va rebre el seu merescudíssim volum d'homenatge quan va fer seixanta-cinc anys; malgrat tot, alguns col·legues i deixebles hem volgut dedicar-li un nou volum en el seu honor. Aquell primer homenatge, publicat als números 17-18 (1999-2000) de la revista *Aula Orientalis*, fou un reconeixement a tota una carrera professional, en una edat que, generalment, coincideix amb l'inici de la retirada de les tasques docents i acadèmiques d'un catedràtic d'universitat. Per tant, aquell fou el reconeixement de tots aquells que volgueren destacar tota una carrera acadèmica: rica, fructífera, original i d'impacte internacional.

Aquest segon volum d'homenatge, vint anys després del primer, hem volgut que tingués un caràcter diferent. En aquest recull, intentem aplegar –i aplegar-nos– tots aquells que, gràcies a la infatigable tasca de promoció del *Estudis Orientals* a les nostres universitats que ha portat a terme en Gregorio, han vist com part de les seves vides canviaven, des del punt de vista acadèmic, professional i també, per ocasió, des d'una perspectiva vital. L'esmentada creació de la revista *Aula Orientalis* i, sobretot, la fundació de l'*Institut del Pròxim Orient Antic* de la Universitat de Barcelona el 1993 han estat fites determinants i úniques que han modificat la trajectòria personal de moltes persones que van trobar en l'IPOA un redós on van poder formar-se, fer recerca, practicar la docència i, en molts casos, trobar en l'Institut la plataforma per a una posterior carrera acadèmica lluny de la Universitat de Barcelona. És doncs, un

homenatge que anhela intimitat; essent més un acte d'agraïment que no pas un volum per lloar les excel·lències d'algú que mereixeria molt més que una modesta miscel·lània d'articles. Per tot això, Gregorio, només et podem dir: Gràcies. Gràcies perquè la teva obstinació, el *empeño*, ha tingut sentit.

Lluís Feliu
Universitat de Barcelona
de Barcelona

Adelina Millet Albà
Universitat de Barcelona

Jordi Vidal
Universitat Autònoma

Two cuneiform tablets in the Four Seasons Museum of Arak, Iran*

Manuel Molina – CSIC
Amir Zamani – Universiteit Leiden
Sina Abaslou

The Four Seasons (Čahār Fasl) Bathhouse Museum of Arak (Iran) keeps two cuneiform tablets seized from smugglers by the Iranian authorities. They most probably come from the looting operations carried out in Iraq by illegal diggers after the First and Second Gulf Wars. The tablets are dated to the Early Sargonic (no. 1) and the Ur III (no. 2) periods, and apparently originate from the Sumerian Umma region.

No. 1

Museum no.: 3120

Provenance: Umma Region

Date: Early Sargonic

Measurements: 39×34

- 1 0.1c.0 Al-mu lukur
- 2 bahar_x (A.BAHAR₂ = LAK 742) Ĝiš-ša₃-ga
- 3 šeš Ad-da-ka
- 4 [x] Ki-an^{ki}-ka
- 5 niĝ₂-gur₁₁ Ĝiš-ša₃-ka
- 6 e-da-ĝal₂

Reverse uninscribed

* We are grateful to Mr. Reza Mazaheri, curator of the Four Seasons Museum of Arak, for the kind permission given to publish the tablets. We also thank Palmiro Notizia for his suggestions on the interpretation of tablet no. 1. Handcopies were prepared by M. Molina from photographs provided by Amir Zamani. The abbreviations used are those of BDTNS (<http://bdtns.filol.csic.es>), with the following addition: TIMA = BASIMA JALEEL ABID & AMIRA EDAN AL-DAHAB 2015. *Cuneiform Texts Unpublished in the Iraqi Museum*. Akkadian Series. Part I, Baghdad.

Translation

60 *silā* (of barley?) for Almu, the *lukur*-priest. This (barley?) is with the potter of Ĝiššag, brother of Adda, ... of Ki'an, being the property of Ĝiššag.

1: For the PN Al-mu, abbreviated form of Al-mu-ne₂-du₁₁, see BALKE 2017: 82.

2: Here A.BAHAR₂ (LAK 742) is interpreted as bahar_x “potter”, following NOTIZIA & VISICATO 2016: 219 and no. 226: iv 2, where the variant A.BAR.BAHAR₂ is found. For bahar₂₋₄ “potter”, see PSD B, pp. 46-48 s.v. bahar₂, and Sallaberger 1996: 3-5.

4: The first sign of this line could be tentatively identified with LAK 289, although its interpretation as umbin_x, designating a type of container (GELB, STEINKELLER & WHITING 1991: 54 ad i.7; MOLINA 2014: 112), does not seem to fit in this context.

The spelling Ki-an^{ki} is unusual in ED IIIb texts, although only in a few cases can spellings like KI.AN or AN.KI be attributed to this city with certainty (see SCHRAKAMP 2015: 219 and fn. 223 and 224). In Old Akkadian texts the spelling with a determinative is found, for example, in CUSAS 35 458 and TIMA 1 37. For the reading Ki-an^{ki}, see Steinkeller 2019: 144 n. 83, who explains it as a genitival construction (cf. Lugalzagesi 1 ii 46 = RIM E1.14.20.1: Ki-an^{ki}-ke₄ gu₂ an-še₃ mu-dab₆-zi “Ki’an raised high its neck”) and prefers Ki-an^{ki}, instead of Ki-diĝir^{ki}, because the word diĝir is not generally used as part of toponyms. On the recent identification of Ki’an with Tell Shmid, see FAHAD & ABBAS 2020: 9.

The text records personal and geographical names typical of the Umma region, such as Ĝiš-ša₃ and Ki-an^{ki}, so the tablet probably comes from one of the many sites looted in this area. Given the absence of archaeological context, the lack of clear administrative connection with other texts, and the difficulty of understanding the sense of line 4, its interpretation remains partly uncertain.

No. 2

Museum no.: 3121

Provenance: Umma?

Date: Ur III

Measurements: 39×32

- 1 [0.x].4 5 sila₃ gazi
 2 0.0.1 4 sila₃ U₂.K[UR]
 3 0.0.1 4 sila₃ z[i-bi₂-t]um
 4 0.0.1 ½ sila₃ numun za₃-hi-l[i]
 5 3 sila₃ ^{u₂}ka₃-ma-am-/tum
 6 gun₂ ^{ĝa₂}ĝar-ra (*an erased sign before ĝar-ra?*)

rev.

- 1 ^{ĝiš}kiri₆ mu 1-kam

Rest blank

Translation

[(x+)] 45 *sila* of mustard², 14 *sila* of bullwort², 14 *sila* of *zibītum*-plant, 10½ *sila* of cress seeds, 3 *sila* of *kamamtum*-plant: it is the assessed contribution of the orchard for one year.

6: There seems to be an erased sign between ĜA₂ and ĜAR. An alternative reading gun₂^{un1} ĝar-ra does not seem plausible.

The text records quantities of five types of spice, frequently found together in Ur III texts, particularly in tablets from Umma. They were cultivated in the orchards of the Umma districts, and were subject to annual payments and balanced accounting: cf. Rochester 172 (Š48), USC 6555 = CDLI P235368 (AS1), SAT 2 763 (AS3), Nisaba 11 10 (AS3), AAICAB 1/2, Ashm. 1971-337 (AS4), BPOA 6 209 (AS5), JMEOS 12 46 3509 (AS6), Nik. 2 341 (AS7 to AS9), YOS 15 130 (AS8), MVN 16 0963 (AS8), MVN 1 104 (ŠS1), SAT 3 1839 (ŠS7), Santag 6 340 (IS2), BCT 2 137 (undated), BPOA 1 0882 (undated), Aegyptus 8, p. 271 no. 6 (undated). A discussion on the reading, meaning, use and types of delivery of these plants can be found in FOCKE 2015: 277 ff.

Bibliography

- BALKE, TH. E. (2017). *Das altsumerische Onomastikon. Namengebung und Prosopografie nach den Quellen aus Lagas*. Dubsar 1. Münster: Zaphon.
- FAHAD, S. S. & ABBAS, R. A. Q. (2020). "Cuneiform Tablets from Shmet from the Excavation Season of 2001." *Zeitschrift für Assyriologie* 110, pp. 1-13.
- FOCKE, K. (2015). *Der Garten in neusumerischer Zeit*. AOAT 53. Münster: Ugarit-Verlag.
- GELB, I. J., STEINKELLER, P. & WHITING, R. M. (1991). *Earliest Land Tenure Systems in the Near East. Ancient Kudurrus*. OIP 104. Chicago: Oriental Institute of the University of Chicago.
- MOLINA, M. (2014). *Sargonic Cuneiform Tablets in the Real Academia de la Historia: The Carl L. Lippmann Collection* (with the collaboration of M. E. Milone & E. Markina). Catálogo del Gabinete de Antigüedades I.1.6. Madrid: Real Academia de la Historia.
- NOTIZIA, P. & VISICATO, G. (2016). *Early Dynastic and Early Sargonic Administrative Texts Mainly from the Umma Region in The Cornell University Cuneiform Collections*. CUSAS 33. Bethesda: CDL Press.
- SALLABERGER, W. (1996). *Der babylonische Töpfer und seine Gefässe nach Urkunden altsumerischer bis altbabylonischer Zeit sowie lexikalischen und literarischen Zeugnissen*. HAR-ra = hubullu: *Tablet X dug = karpatu* (by Miguel Civil). MHEM 3. Ghent: University of Ghent.
- SCHRAKAMP, I. (2015). "Geographical Horizons in Presargonic and Sargonic Archives." In W. Sallaberg & I. Schrakamp, eds., *Associated Regional Chronologies for the Ancient Near East and the Eastern Mediterranean. History & Philology (ARCANE)* 3. Turnhout: Brepols, pp. 197-270.
- STEINKELLER, P. (2019). "Babylonian Priesthood during the Third Millennium BCE: Between Sacred and Profane." *Journal of Ancient Near Eastern Religions* 19, pp. 112-151.

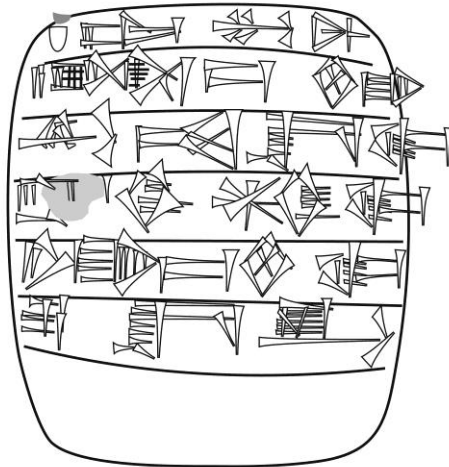
No. 1

No. 2

No. 1

Reverse uninscribed

No. 2

